

Skillnad mellan scenario och prognos

Konjunkturinstitutets bedömning av utvecklingen de kommande ca två åren är en prognos medan beskrivningen av utvecklingen därefter är ett scenario. Med prognos avses här ett försök att förutsäga den mest troliga utvecklingen för ett antal variabler, inklusive konjunkturvariationer. Med scenario avses här en konsistent beskrivning av den makroekonomiska utveckling som kan förväntas givet att ett antal centrala, men samtidigt förenklade, antaganden är uppfyllda.

Att dra en skiljelinje mellan prognoser och scenarier efter ungefär två år liknar det arbetssätt som förekommer exempelvis vid OECD, IMF och EU-kommissionen. Det huvudsakliga skälet för att inte försöka göra prognoser med en längre horisont är att osäkerheten blir för stor – det är svårt att bedöma hur konjunkturen utvecklas på mer än ett till två års sikt.

Till skillnad från prognoserna baseras scenarierna på ett antal centrala, men samtidigt förenklade, antaganden. Som framgår nedan innebär dessa antaganden bland annat att de mål som anges i de finans- och penningpolitiska ramverken förutsätts uppfyllas under scenarioperioden trots att så inte har varit fallet historiskt.

Därför är den makroekonomiska utvecklingen i scenariot inte nödvändigtvis den mest sannolika. I stället är det huvudsakliga syftet med scenariot att utgöra en utgångspunkt för policyanalys baserad på alternativa beräkningar av makroekonomisk och offentligfinansiell utveckling den kommande tioårsperioden.

Eftersom scenariot baseras på transparenta antaganden kan alternativa scenarier beräknas genom att ändra ett eller flera av de antaganden som huvudscenariot baseras på.

Antaganden i scenariot

1. Eftersom framtida störningar är svåra att förutspå både till storlek och karaktär antas att inga nya störningar drabbar ekonomin under scenarioperioden. BNP-gapet går därmed mot noll på längre sikt.

Historiskt har dock BNP-gapet, såsom Konjunkturinstitutet beräknar det, i genomsnitt varit ca –1 procent sedan 1980. I verkligheten kommer det förstås ske störningar under scenarioperioden.

På grund av ekonomins tendens till asymmetrisk anpassning till störningar kommer dessa sannolikt att medföra att BNP-gapet även framöver i genomsnitt kommer att vara negativt. Det är därför sannolikt att såväl BNP, sysselsättning, inflation som räntor blir något lägre jämfört med Konjunkturinstitutets scenario.¹

2. Scenariot baseras på antagandet att finans- och penningpolitiken kommer att bedrivas i linje med respektive ramverk. Det innebär att finanspolitiken antas stramas åt i linje med den automatiska åtstramningen tills dess att överskottsmålet är uppfyllt. Historiskt har dock inte överskottsmålet uppnåtts: det finansiella sparandet uppgick i genomsnitt till 0,4 procent perioden 2000–2015 jämfört med målsatta 1 procent.

Vidare antas penningpolitiken bedrivas så att inflationsmålet uppnås och inflationen därefter i genomsnitt uppgår till målsatta 2 procent. Historiskt har dock inte inflationsmålet uppnåtts: inflationen mätt med KPIF har i genomsnitt uppgått till ca 1,5 procent sedan inflationsmålet infördes.

Ett ytterligare antagande om penningpolitiken är att reporäntan successivt återgår till ca 4 procent under scenarioperioden. Det baseras, utöver Riksbankens kommunikation, på att realräntan uppgår till den reala tillväxten på sikt (ca 2 procent per år) och att inflationsmålet uppfylls. Reporäntan har dock under tiden med inflationsmål i genomsnitt varit något lägre än 3 procent.

3. Scenariot baseras slutligen på ett antal makroekonomiska antaganden:

- SCB:s senast framtagna befolkningsprognos och Migrationsverkets senaste prognos för flyktinginvandringen ligger normalt till grund för scenariot (se respektive utgåva av Konjunkturläget för mer detaljerade referenser).
- Utvecklingen av BNP på längre sikt är i huvudsak utbudsbestämd. Den baseras till stor del på den historiskt genomsnittliga produktivitetstillväxten, SCB:s befolkningsprognos samt att nuvarande skillnader i arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad bland olika grupper på arbetsmarknaden i huvudsak består.
- Sveriges överskott i bytesbalansen fortsätter att falla tillbaka. Det sker genom ett successivt lägre hushållssparande. Denna utveckling sammanfaller med en successivt starkare realväxelkurs.
- Offentlig konsumtion och transfereringar utvecklas med hänsyn till demografin i enlighet med ett bibehållet offentligt åtagande. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet i offentligt finansierade verksamheter samt ersättningar i socialförsäkringssystemen som höjs i takt med timlönerna.

¹ Exempelvis är det rimligt att räkna med att om BNP-gapet även i fortsättningen i genomsnitt kommer att vara –1 procent så implicerar det i normalfallet att Riksbankens reporänta åtminstone kommer att vara 1 procentenhet lägre jämfört med Konjunkturinstitutets scenario.